

<p>17. červen 2017 23. sivan 5777</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="text-align: center;"> <p>před 20:55</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>po 22:24</p> </div> </div>		<p>שלח לך</p> <p>5777</p> <p>ŠLACH LECHA</p>
--	---	---

Třináctero výchovných principů

Rav Sacks publikoval v těchto dnech třináctero krátkých zamyšlení na téma úspěšné (židovské) výchovy dětí. Již jsme poznali šest principů („*Dejme dětem prostor*“ „*Ukažte svým dětem, jak vy sami Bohu sloužíte radostně a upřímně.*“ „*Ukažte dětem na vlastním příkladu morální principy, kterých se mají v životě držet.*“ „*Nesnažte se zavírat děti před okolním světem za vysoké hradby ghetta.*“ „*Nechte své židovství zpívat*“ a „*Židovství nepředáte jen čtením knih.*“) Dnes se budeme věnovat sedmému principu.

Existuje problematické označení „moderní ortodoxie“. Proč problematické? Protože si musíme upřímně ujasnit, že prostě neplatí rovnítka mezi *moderním* a *dobrym*. A to i přesto, že většina „nových“ a tedy „moderních“ věci je dobrá. Ale jiné nejsou. Moderní přístupy jdou v mnohém proti principům judaismu od pojetí morálky, cudnosti, rodiny, věrnosti, sexuality. Jdou proti klíčovým hodnotám judaismu.

Jinými slovy se musíme umět postavit k současnému světu s jistým odstupem, být schopní říct: „Toto je dobré a toto není.“ Musíme mít odvalu sami kvůli sobě a také s ohledem na naše děti učinit jeden krok zpět.

Tóra nás to učí již na samém počátku svého příběhu, v době, kdy se od sebe oddělili Avraham a Lot. Avraham žil svůj vlastní život v jakémsi *splendid isolation*. Pomáhal svým sousedům, ale zůstal sám sebou. Lot se na rozdíl od něj zcela asimiloval. A který z nich byl váženější? Uznávanější? A Lotovi říkali jeho sodomští spoluobčané: „Přišel mezi nás nějaký cizinec. Kdo to je a odkud bere právo nás soudit?“ (Ve své podstatě jde o první antisemitskou poznámku.) O Avrahamovi ale chitejší sousedé říkali: „Jsi mezi námi kníže, Boží prorok.“

Nežidé si neváží Židů, kteří si neváží svého židovství. Chcete, aby si vás jiní vážili? Buďte hrdí na své tradice. Jsou lidé, kteří slepě dodržují tradice, protože „tak to vždy bylo“. Jsou lidé, kteří vždy půjdou s davem. Ale jsou také lidé, kteří se řídí svým vnitřním morálním kompasem a je těžké je svést z cesty. Těmito lidmi se snažme být. Taková je židovská tradice.

Šestá pravidlo tedy zní: „*At' jsou vaše děti součástí moderního světa, ale at' si od něj udržují rozumný odstup.*“

Pavel Král: (Ne)svobodní

Hlavním motivem paraši Šlach je selhání zvědů, kteří měli za úkol zjistit, jaká je zaslíbená země. Strávili v ní čtyřicet dní a po svém návratu zemi pomluvili s tím, že v ní žijí obři, že je krutá ke

svým obyvatelům, a že ji není možné dobýt a obsadit. Následkem toho vypukne povstání, lid se chce vrátit do Egypta. Bůh se rozhněvá a až na dva (Kaleva a Jehošuu) zaplatí zvědové svůj prohřešek životem. A národ, který opět prokázal malou důvěru v Boha bude potrestán tím, že bude putovat pouští čtyřicet let. Tak dlouho, dokud nezemřou všichni, kdo zažili Egypt a jeho otroctví.

Opět se nám nabízí spousta otázek. Proč Bůh říká Mošemu „šlach lecha“ – pošli sobě. Dosud Mošemu nařizoval, co má udělat, nebo co má říci. Zde nechává rozhodnutí na Mošem, jen mu doporučuje, co má udělat. Proč? Zde se znovu dostáváme k tématu svobodné vůle a lidského rozhodování. Učíme se, že to, co udělali zvědové, byl hřích. To, co o zaslíbené zemi říkali, nebyla pravda. Ale existují i komentáře, které praví, že byli naopak vedeni dobrým úmyslem. Že jim došlo, že dokud je na poušti provází Boží přítomnost, dokud jedí manu, že je snadné být Bohu nablízku. Ale že ve chvíli, kdy osídlí zemi, již jim Bůh slíbil, budou muset obdělávat půdu, rozvíjet řemesla, řešit politiku a podobně, že na ně dolehnou každodenní starosti, které je vzdálí od Boha a služby jemu. A že se rozhodli, že lepší bude zachovat stávající stav.

Další komentář zase vyzdvihuje jiný aspekt. A to mentalitu otroků. V Egyptě museli poslouchat dozorce a po odchodu z něj zase musí poslouchat Boží nařízení a příkázání. A znají jen dvě polohy. Poslušnost a živelnou vzpouru. Tváří v tvář tomu, že by najednou celý národ měl převzít zodpovědnost za svůj další život, se v nich probudil strach. Strach, který jim zabránil postavit se na vlastní nohy.

Příběh ale pokračuje. Poté, co Bůh vyřkne svůj verdikt, část lidu se rozhodne vzepřít a zemi přesto dobýt. Tento pokus ale skončí drtivou porážkou.

Jaké je z toho všeho poučení? Jak „dobré úmysly“, tak strach jsou špatnými rádci. Pokud totiž přijmeme tezi, že se každý může rozhodovat podle své svobodné vůle, tak tím, že zvědové rozhodli, co bude pro národ lepší, a proto mu lhali, připravili ostatní o možnost se svobodně rozhodnout. Řčení, že cesta do pekel je dlážděna dobrými úmysly, se na tuto situaci perfektně hodí. Rozhodovat za jiné je špatné. A proto si zvědové zasloužili svůj trest.

Totéž platí i případě strachu. Pokud oni sami dostali strach, že nezvládnou zodpovědnost a rozhodli se jí vyhnout, neměli právo brzdit svým strachem ostatní.

V moderní kognitivní psychologii bychom mluvili o tom, že máme nějaká jádrová přesvědčení. O sobě, o jiných lidech a o světě. Pokud věříme tomu, že jsme slabí a ostatní silní a svět nepřátelský, pak se podle takového schématu rozhodujeme. Většina národa na sebe v té době nahlížela jako na otroky. A jako otroci se tedy chovali. Jako slabí otroci nedůvěřující „vrchnosti“. Jejich rozhodování nebylo svobodné, ač se tak mohlo jevit. Proto Bůh rozhodl za ně. A tak se děje každému, kdo se nechá ovlivňovat svým strachem a pod jeho vlivem se vzdá svobodné vůle. A rozhodování o sobě raději přenechá jiným, kteří to s ním „myslí dobře“.

Smysl bloudění

Je známo, že judaismus nezná pojem vězení. Na světě je totiž jen těžko něco méně Božského než vězení, v němž je člověk zbaven toho, co z něj člověka dělá – svobody. Přesto se musíme ptát, zda byl trest čtyřiceti let bloudění pouští přiměřený? Dokážeme pochopit, že generace, která Zaslíbenou zemí pohrdla, do ní měla zakázaný vstup. Dobře, muselo uplynout čtyřicet let trestu. Proč ale nutil Bůh tábor odsouzcenců cestovat pouští. Proč nemohli tábořit na jednom místě? Midraš na to odpovídá velmi zajímavě - všude tam, kde se izraelský tábor usadil, rozkvetla poušť. Zeleň nahradila neplodnou a nehostinnou pustinu. Putování tak získalo pozitivní rozměr. Nešlo jen o zbytečné a ubíjející bloudění. Trest se změnil v určité privilegium, v úkol. I dnes se lidé občas ocitnou na místě či v situaci, kdy mají pocit, že nemohou být sami sebou, nevidí smysl svého bytí. Vlastní chybou, hloupostí nebo omylem? Z příběhu bloudění pouští se můžeme naučit, že i trest

může být výzvou. Talmud říká, že čím větší je člověk, tím větší svody na něho číhají. Bůh ale neklade člověka do situací, které nemůže zvládnout. (Morální) krize tak není v judaismu známkou slabosti, ale síly. Scénář našeho života je přece společným dílem dokonalosti Boží Prozřetelnosti a pošetilosti našich chyb. A my jsme všichni na cestě pouští, každý z nás vybavený jistým nadáním, znalostmi a emocemi, abychom proměňovali písek v květinu, pustinu v život a všední ve svaté.

Rabbi Sacks: Cicit

Sidra Šlach lecha končí odstavcem o CICIT, což jsou třásně v rozích čtyřcípých oděvů, které mají být trvalou připomínkou Božích příkazů. Cicit jsou tak důležité, že se staly součástí modlitby Šma Jisrael, která je obvykle považována za vyznání židovské víry.

Můj učitel, rav Nachum Rabinovitch, jednou v souvislosti s cicit zmínil pozoruhodnou zajímavost. Na jednu stranu je rabíni považují za tak důležité, že říkají: „MICVAT CICIT vyváží všechny ostatní příkazy Tóry,“ na druhou stranu ale neexistuje žádná povinnost cicit nosit. Jejich nošení je nutné jen v případě, že se obléknete do čtyřcípého oděvu. Rambam píše, že „zbožní se nemají tomuto příkazu vyhýbat“. Cicit tedy jsou důležité, hodné pozornosti, ale v zásadě dobrovolné. Proč? Proč nejsou cicit stejně povinné jako například tfilin?

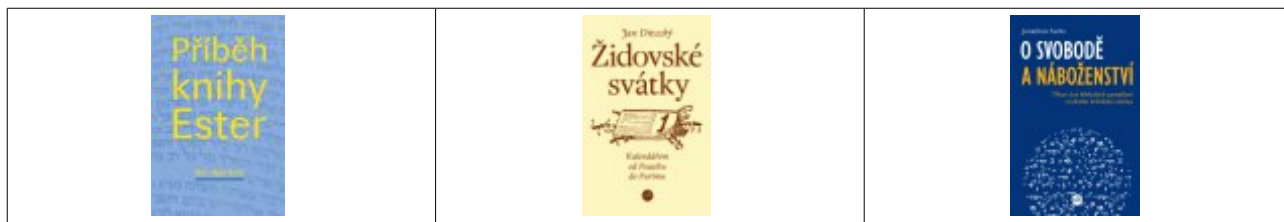
Další zajímavostí spojenou s příkazem o cicit je skutečnost, že se v průběhu staletí vyvinuly dva způsoby jeho plnění. Jeden v podobě velkého „pláště“, který nosíme jako svršek při modlitbách (TALIT GADOL) a druhý v podobě jakéhosi nátělníku, který nosíme pod oblečení po celý den (TALIT KATAN nebo jen „cicit“). A nejenže nosíme dva typy talitů, my nad nimi říkáme dvě různá požehnání. Co k tomu vede?

Stručně se dá říct, že existují dva typy oděvů. Do jednoho se promítá určitá představa o jeho nositeli. Král, soudce či voják nosí šaty, které v podstatě zakrývají jejich vlastní osobnost a místo ní ukazují „rolí“. Tyto *uniformy* mohou mást. Král v trhanských šatech ztrácí na vznešenosti. A naopak i nezkušený, ale uniformovaný policista získává určitou autoritu. Pak je ovšem i druhý typ oděvů. Takové, které nosíme, když jsme sami sebou.

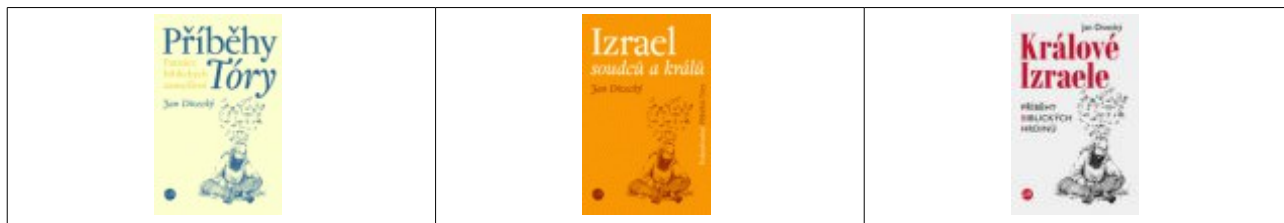
Cicit tak velmi zajímavým způsobem odrážejí onu známou dualitu judaismu, kde na jedné straně existuje veřejný život, obec a sdílení určitých hodnot a principů napříč „světy a věky“ - společně dodržujeme šabat, kašrut či slavíme svátky. Tuto veřejnou tvář judaismu reprezentuje velký talit, naše židovská uniforma připomínající 613 příkazů.

Kromě toho však máme i své soukromé životy jako věřící lidé. Jsou věci, které sdělujeme jen Bohu a nikomu jinému. Máme své touhy, radosti a starosti. Pokud si otvíráme svá srdce, není to veřejný a okázalý akt. Stejně jako malý talit pod oděvem zůstávají tyto věci skryty. Ale nejsou o nic méně důležité a o nic méně židovské. Dva způsoby, jakými nosíme cicit, odrážejí dva aspekty židovské spirituality. Dvě dimenze židovské víry – vnější a vnitřní. Podobu, kterou ukazujeme světu a tvář, kterou zná pouze Bůh.

Doporučujeme:

Řada Příběhů Tóry:

Řada Maharal:

Tento Daf byl v rychlosti sepsán jako soukromá aktivita s pomocí různých dostupných zdrojů, z nichž je možné jmenovat drašot rav Ben Davida, internetové stránky chabad.org, Portal Daf-Yomi a texty programu TalAm. Za případné chybi a překlepy se omlouvám.

